

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

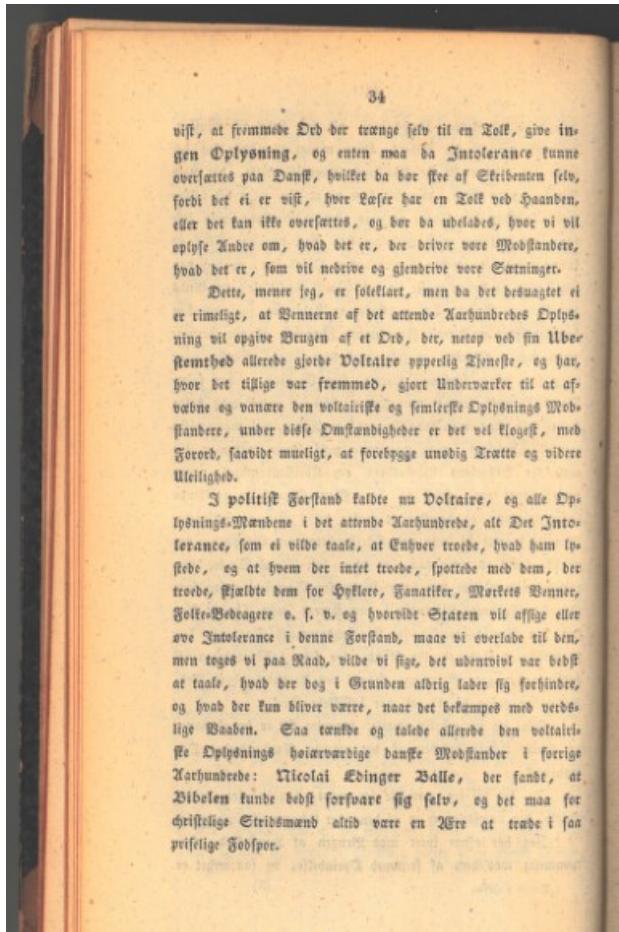
Titel: Udrag fra Om det attende Aarhundredes Oplysning i Salighedens Sag

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 34. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1825_410_2-txt-shoot-idm570/facsimile.pdf (tilgået 02. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

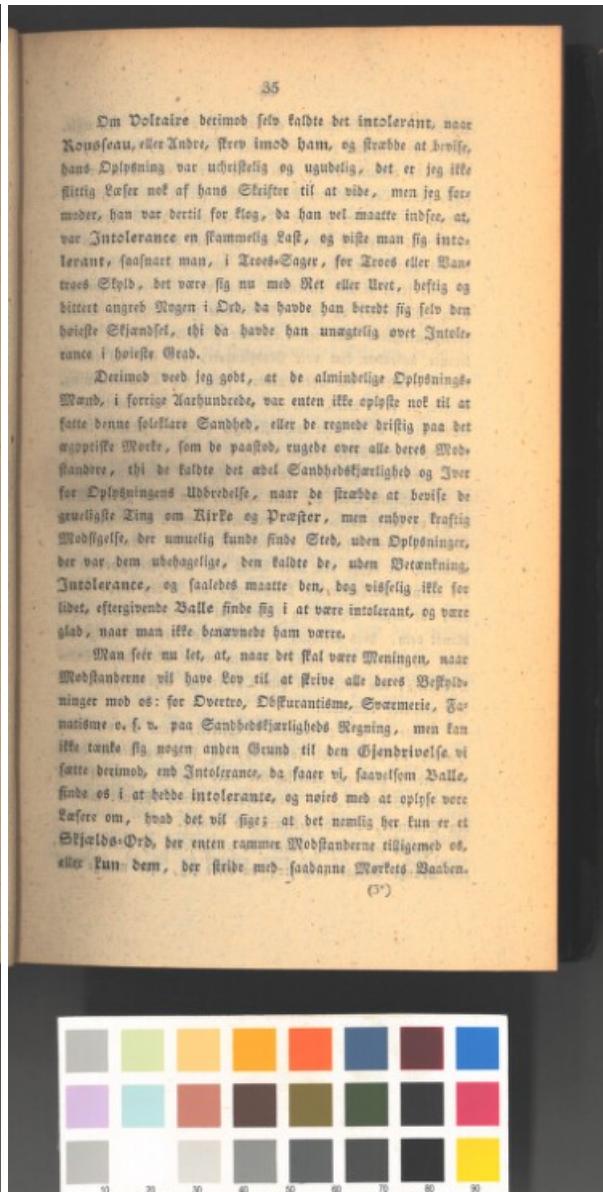

vist, at fremmøde Øed der kunne selv til en Tolk, give ingen Oplysning, og enten maa da Intolerance kunne oversættes paa Dansk, hvilket da var flest af Skribenten selv, fordi det ti er vist, hvor Læser har en Tolk ved Haanden, eller det kan ikke oversættes, og den da uudsleses, hvor vi vil oplyse Andre om, hvad det er, der drives vores Modstandere, hvad det er, som vil nedvise og glemme vores Satninger.

Dette, mente jeg, er selvført, men da det desvagtet ti er rimeligt, at Vennerne af det attende Aarhundrede Oplysning vil opgive Brugen af et Ød, der, netop ved sin Uver stemthed allerede gjorde Voltaire uppelig Stenke, og har, hvor det tillige var fremmed, gjort Underbørlær til at afsvænke og vanvare den voltaireiske og similiæste Oplysnings Modstandere, under disse Omstændigheder er det vel klugest, med Forord, saavidt muligt, at forebygge undsig Trætte og vidre Ulejlighed.

I politisk Forstand kaldte nu Voltaire, og alle Oplysning-Mændene i det attende Aarhundrede, alt Det Intolerance, som ei vilde taale, at Enhver troede, hvad ham lyste, og at hvem der ikke troede, spottede med dem, der troede, hjalpte dem for Hylster, Fanatiker, Morlets Venner, Folke-Bedragere o. s. v. og hvorende Statens vil aflagte eller øve Intolerance i denne Forstand, maae vi overlade til den, men toges vi paa Raad, vilde vi sige, det ubrentvist var bedst at taale, hvad der dog i Grunden aldrig lader sig forhindre, og hvad der kun bliver værre, naar det bekæmpes med verdslige Maaben. Saa tondte og talede allerede den voltaireiske Oplysnings højverdige danske Modstandere i forrige Aarhunderde: Nicolai Edinger Balle, der saadte, at Bibelen kunde bedst forsvarer sig selv, og det maa for kristelige Stridsmand altid være en Kære at træde i forfælge Fodspor.

Ingen skal ved at vedhæfte sig til denne opsigtsværdige

Om Voltaire derimod selv kaldte det intolerant, naae Roussoeu, eller Andre, blev imod ham, og stræbte at brylle, hans Oplysning var uehriflig og ugudelig, det er jeg ikke stiftig Læser nok af hans Skrifter til at vide, men jeg ser modere, han var desværre for klog, da han vel maatte indse, at var Intolerance en flammelig Lust, og viste man sig intolerant, saa havde man i Trods-Sager, for Trods eller Vandtros Sjeld, det vore sig nu med Det eller Det, høftig og direkte angreb Noget i Øed, da havde han beredt sig selv den høieste Skandal, thi da havde han umageelig over Intolerance i høieste Grad.

Desimod ved jeg godt, at de almindelige Oplysnings-Mænd, i forrige Aarhundrede, var enten ikke oplyste nok til at fatte denne selvført Sandhed, eller de regnede dristig paa det egneiske Werk, som de passod, ruzede over alle deres Modstandere, thi da kaldte det ødel Sandbedriftighed og Ider for Oplysningens Udderdelse, naar de stræbte at brylle de gaulige Ting om Kirke og Præster, men enhver kraftig Modstælse, der umuligt kunde finde Sted, uden Oplysninger, der var, dem uebhængige, den kaldte de, uden Kvæntning, Intolerance, og saaledes maatte den, dog visseleg ikke se lidet, estergrindende Balle finde sig i at være intolerant, og være glad, naar man ikke benævnede ham værre.

Man føler nu let, at, naae det stat være Meningen, naae Modstanderne vil have Lov til at træve alle deres Beholdninger mod os: for Overtro, Østurantisme, Sværemerie, Far-nationisme o. s. v. paa Sandbedriftigheds Regning, men kan ikke tante sig nogen anden Grund til den Gjendrivelse, vi saade desimod, end Intolerance, da saaet vi, saavæsom Balle, findes os i at hedde intolerance, og noies med at oplyse vores Læsere om, hvad det vil sige; at det nemlig her Kun er et Skjold-Ød, der enten rammer Modstanderne tilsligemed os, eller Kun dem, der stede med saadanne Morlets Maaben.

(3)